

Asia: VN/31874/2025

## **Finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän avoin kuuleminen julkisen talouden vahvistamisesta, kasvupolitiikasta ja velkakestävyydestä**

### **Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

1. Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutustahdin tavoite eli ylivaalikautinen rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan keskimääräisenä rahoitusasemana vuosille 2027–2033?

Jatkossa julkisen talouden ohjauksessa keskeisiä ovat vaalikausikohtaiset ja ylivaalikautiset rahoitusasematavoitteet. Käytännössä julkisen talouden vaadittu sopeutus muodostuu näiden tavoitteiden pohjalta. Laajemmin tavoitellaan velkasuhdetta, joka on enintään 60 ja pitkällä aikavälillä enintään 40 prosenttia BKT:sta.

Rahoitusasematavoitteisiin eli yksityiskohtaiseen sopeutuksen määrään on tässä vaiheessa haastava ottaa kantaa. Tämä johtuu siitä, että laskelmien taustalla olevat arviot päivittyvät vielä. Hallituksen esityksessä (HE 167/2025) on kuitenkin arvoitu vaadittavaa sopeutusmäärää. Sen mukaan sopeutuskausi on lähtökohtaisesti neljä vuotta, mutta sitä on mahdollista pidentää seitsemään vuoteen. Neljän vuoden sopeutuskausi tarkoittaisi esityksen mukaan noin 9,9 miljardin euron sopeutuksia vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella ja pienempiä 2–3 miljardin euron sopeutuksia vuonna 2031 alkaen. Seitsemän vuoden sopeutuskausi tarkoittaisi noin 6,4 miljardin euron sopeutuksia vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella ja noin 5–6 miljardin euron sopeutuksia 2031 alkaen.

Lähes kymmenen miljardin euron sopeutus vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella on liian suuri. Jo tällä hallituskaudella on nähty liian mittavien, väärin kohdistettujen ja väärin ajoitettujen sopeutustoimien negatiivinen vaikutus talouden kehitykseen. Siksi kehikon puitteissa tulisi suosia

pienimmän sopeutuksen tarjoavaa eli tässä tapauksessa seitsemän vuoden sopeutuskautta, jolloin sopeutustarve on maltillisempi, joskin edelleen huomattava.

Sopeutuksessa tulisi huomioida nykyistä paremmin talouspolitiikan tilannekuva. Kuluvalle hallituskaudella on jatkuvasti löydetty lisää sopeutettavaa. Tämä kertoo osittain sopeutuksen vaikutuksista tehtyjen arvioiden epäonnistumisesta. Vaikka on luontaista, että sopeutuksen onnistumista tavoitteisiin nähden tarkennetaan pitkin vaalikautta, ovat mittavat uudet sopeutustavoitteet huolestuttavia.

2. Mikä mielestänne tulee olla julkisen talouden sopeutustahdin tavoite eli finanssipoliittisena sääntönä toimiva vaalikauden rahoitusasematavoite valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle rahoitusasemalle, joka asetetaan vaalikauden viimeiselle vuodelle eli vuodelle 2031 vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella?

Olennaisinta on suosia edellä kuvatun mukaisesti mahdollisimman pientä sopeutusta tarjoavaa vaihtoehtoa. Tarkkaan lukuun on tarkemmin mahdotonta ottaa tässä vaiheessa kantaa, koska arviot päivittyvät.

Rahoitusasematavoitteiden muodostumisessa valtiovarainministeriön laskelmat ja niiden taustalla olevat oletukset muodostuvat keskeisiksi. Taustalla olevat tekijät käytännössä määrittävät laskennalliset tavoitteet. On olemassa ilmeinen vaara, että parlamentaarinen työryhmän tehtäväksi tulee lähinnä siunata valtiovarainministeriön arviot.

Olisikin ensisijaisen tärkeää, että parlamentaarisen työryhmän työskentelyn tueksi tuotettaisiin riittävästi vaikutusarvioita ja tietoa siitä, miten perusteltuja valitut oletukset ovat. Lisäksi erilaisten taustaoletusten yhteisvaikutuksista olisi saatava enemmän tietoa.

Tällä hetkellä taustalaskelmien läpinäkyväisyys heikentää olennaisesti niin kansalaisten kuin poliittisten päättäjien mahdollisuutta arvioida tavoitteen asetantaa. Tämä koskee myös tätä julkista kuulemistä ja on huolestuttavaa erityisesti siksi, että tavoitteiden asetanta on parlamentaarisen työryhmän tehtävä. Myös tästä syystä vaikutusarvointien selkeyttämiseen olisi tarvetta.

3. Mitä keinoja tavoitteen saavuttamiseksi tahdotte erityisesti nostaa esiin? Miten mielestänne parhaiten yhteensovitetään sopeutus ja kasvutoimet?

Mitä riskejä näette yhtäältä asetettavissa rahoitusasematavoitteissa ja toisaalta vahvistamiseen tähtäävissä toimenpiteissä?

Kasvupolitiikka on keskeisen tärkeää julkisen talouden velkaantumisen taittamisessa. Talouden sopeuttaminen erityisesti kokonaiskysyntää leikkaavilla toimilla heikentää talouden kehityksen edellytyksiä, mikä voi jopa heikentää velkasuhdetta. Kasvun edistämiseksi erityisen tärkeää on koulutukseen ja osaamiseen panostaminen. Suomi esimerkiksi jää reippaasti 25–34-vuotiaiden korkeakoulutettujen osuudessa verrattuna Pohjoismaihin. Toisaalta TKI-rahoituslain mukaisten rahojen jakaminen ei tällä hetkellä välttämättä ole kasvun kannalta optimaalinen. Siksi uudelleenkohdennuksia tulisi tarkastella.

Julkista taloutta joudutaan kuitenkin epäilemättä sopeuttamaan. Jatkossa sopeuttaminen on toteutettava veropainotteisesti. Tämän vaalikauden jättileikkausten toistuminen vaarantaisi suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyä entisestään. Toimivia veromuutoksia voisivat olla erilaiset varallisuuteen liittyvät verotoimet sekä yritysverojärjestelmän kehittäminen.

Esimerkiksi perintö- ja lahjaveron kehittäminen olisi perusteltua. Tällä hetkellä suomalainen järjestelmä ei välttämättä luo parhaita edellytyksiä kasvuun. Sukupolvenvaihdoshuojennus kannustaa siirtämään yrityksiä perheen sisäisesti, mikä ei aina ole yrityksen ja kansantalouden tuottavuuden etu.

Toisaalta Suomen pitkään kasvaneet varallisuuserot herättävät huolen varallisuuden keskittymisestä ja toimista varallisuuden keskittymisen hillitsemiseksi hyödyntämällä esimerkiksi varallisuusverotusta.

Myös suomalaisessa yritysverotuksen järjestelmässä on korjattavaa. Yhteisöverotus on erityisesti äskettäisen alennuspäätöksen jälkeen kansainvälisesti vertaillen jo suhteellisen matalalla tasolla, kun esimerkiksi OECD:n arvion mukaan keskimääräinen yhteisöveroaste on tänä vuonna 21,2. Listaamattomien yritysten osinkoverohuojennuksen uudistaminen on toistuvasti esiin nostettu toimi.

Menopuolen sopeutustakaan ei välttämättä voida välttää. Näiltä osin olisi hyödyllistä tarkastella esimerkiksi julkisten hankintojen määrää. Suomessa julkisten hankintojen suhde bruttokansantuotteeseen on useita prosenttiyksikköjä OECD- ja EU-keskiarvoja suurempi. Hankintojen tehostaminen voisi tuoda mittavat säästöt.

Vaikka Suomella on puolustusmenojen osalta täytettävänä velvoitteita, tulisi puolustusmenojen kasvun mittakaava altistaa vastaavalle kriittiselle arvioinnille, jota muistakin valtiontalouden menoista tehdään. Tavoitteisiin pääsemiseksi voisi olla mahdollista hyödyntää esimerkiksi asevelvollisuusjärjestelmän vaihtoehtoiskustannusten huomioimista menoissa.

Lisätietoja STTK:ssa:

Tom-Henrik Sirviö, ekonomisti

tom-henrik.sirvio@sttk.fi

040 684 2251

Gylling Päivi  
STTK ry.